

POSTANOWIENIE

Dnia 15 października 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Sobutka

w sprawie z odwołania W. sp. z o.o. sp. k. w likwidacji w W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Warszawie
z udziałem M.L. i S. sp. z o.o. sp. k. w likwidacji w M.
o wysokość podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 15 października 2025 r.,
zażalenia odwołującej się Spółki i S. sp. z o.o. sp. k. w likwidacji w M. na
postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z dnia 31 lipca 2024 r., sygn. akt III AUa 1690/22,

uchyla zaskarżone postanowienie.

DS

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny, po rozpoznaniu apelacji, wyrokiem z 19 grudnia 2023 r., w pkt I sentencji zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie w pkt 1 w ten sposób, że zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił, iż podstawa wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne M.L., z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy zlecenia zawartej z płatnikiem W. sp. z o.o. sp.k. w likwidacji za miesiące: luty, kwiecień, sierpień 2016 r., wynosi 4.055 zł, oddalając odwołanie w pozostałym zakresie; w pkt II sentencji zmienił zaskarżony wyrok w pkt 2 w ten sposób, że zasądził od W. sp. z o.o. sp.k. w likwidacji na rzecz Zakładu

Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w Warszawie kwotę 900 zł, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego; w pkt III oddalił apelację w pozostałym zakresie; w pkt IV zasądził od W. sp. z o.o. sp.k. w likwidacji na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w Warszawie kwotę 675 zł, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu apelacyjnym.

W skardze kasacyjnej, skarżąc wyrok Sądu Apelacyjnego w pkt I, II i IV, W. sp. z o.o. sp.k. w likwidacji oraz S. sp. z o.o. sp.k. w likwidacji, wartość przedmiotu zaskarżenia oznaczyły na kwotę 13.273 zł - z zawartych w skardze obliczeń wynikało, że jest to kwota wyższa, bo wynosząca 15.150 zł.

Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, postanowieniem z 31 lipca 2024 r. (sygn. akt III WSC U 71/24; AUa 1690/22), ustalił wartość przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego na kwotę 5.432 zł oraz odrzucił skargę kasacyjną.

Zażalenie na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie wywiodła skarżąca spółka i zainteresowana, zaskarżając postanowienie w całości, zarzucając rozstrzygnięciu:

1. naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 398⁶ § 2 w zw. z art. 398² § 1 w zw. z art. 367 § 3 k.p.c., poprzez odrzucenie skargi kasacyjnej z tej przyczyny, że wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż dziesięć tysięcy złotych, podczas gdy to ustalenie Sądu Apelacyjnego jest w sposób oczywisty nieprawidłowe, a wartość przedmiotu zaskarżenia przekracza kwotę dziesięciu tysięcy złotych;
2. naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 22 w zw. z art. 398² § 1 k.p.c., poprzez wadliwe ustalenie wartości przedmiotu zaskarżenia wynikające z przyjęcia, że niniejsza sprawa jest sprawą o wymiar składki, a nie o podstawę wymiaru składki, które skutkowało błędnym przyjęciem, iż wartość przedmiotu zaskarżenia w niniejszej sprawie w zakresie w jakim spór dotyczy podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne odpowiada różnicy pomiędzy składką obliczoną od podstawy zadeklarowanej przez spółkę, a składką liczoną od podstawy ustalonej w zaskarżonej decyzji, podczas gdy przedmiotem sporu nie jest wymiar

składek i składka ta nie została w decyzji ustalona, ale spór dotyczył podstawy wymiaru składek, stąd też wartość przedmiotu zaskarżenia powinna zostać ustalona, jako różnica między zadeklarowaną przez spółkę podstawą wymiaru składek, a podstawą wymiaru składek ustaloną w decyzji organu rentowego (z uwzględnieniem modyfikacji tej podstawy dokonanej przez Sąd II instancji); błędne ustalenie wartości przedmiotu zaskarżenia w pkt I postanowienia (ustalenie, że wartość ta jest niższa niż 10.000 zł), skutkowało błędnym rozstrzygnięciem w pkt II postanowienia, tj. błędnym postanowieniem o odrzuceniu skargi kasacyjnej jako niedopuszczalnej.

W związku ze stawianymi zarzutami, skarżąca spółka i zainteresowana wniosły o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie oraz zasądzenie od organu rentowego na rzecz skarżącej i Zainteresowanej kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie wywiedzione w niniejszej sprawie okazało się uzasadnione, doszło bowiem do niewłaściwego określenia wartości przedmiotu sporu. Sąd Apelacyjny naruszył więc art. 22 k.p.c. w zw. z art. 398² § 1 k.p.c. – co doprowadziło w ostateczności do odrzucenia skargi kasacyjnej.

Decyzją z 15 stycznia 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych [...] Odział w Warszawie ustalił podstawy wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne M.L. z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy zlecenia zawartej z płatnikiem W. sp. z o.o. sp.k. za miesiące wyszczególnione w tej decyzji.

Odwołująca i zainteresowana spółka kwestionowały w odwołaniu podstawę wymiaru składek określoną w decyzji, w zakresie zaliczenie przez organ rentowy przychodów z tytułu umów zlecenia zawartych między M.L., a S. sp. z o.o. sp.k. w likwidacji z siedzibą w M. Spór w niniejszej sprawie koncentruje się zatem na rozstrzygnięciu, czy spółka powinna

w podstawie wymiaru składek osiąganey u odwołującego uwzględnić przychód, który ubezpieczona otrzymała z tytułu umowy zlecenia z zainteresowanym.

Racje należy przyznać stronie skarżącej, że Sąd Apelacyjny jest niekonsekwentny w swoich wywodach. W zaskarżonym postanowieniu najpierw prawidłowo ustalił istotę sporu, a następnie na potrzeby wartości przedmiotu zaskarżenia stwierdził, że istotą sporu jest właśnie wysokość składek. Jednocześnie skarżąca i zainteresowana zauważają, że Sąd Apelacyjny na poparcie swojego stanowiska przywołuje postanowienie Sądu Najwyższego z 8 listopada 2013 r. (II UZ 61/13). Tymczasem wnioski z tego właśnie orzeczenia przemawiają za przyjęciem metodologii prezentowanej przez skarżącego i zainteresowanego. Tym bardziej, że w niniejszej sprawie postawa wymiaru składek była od początku trwania procesu sporna.

W orzecnictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, przedmiot sporu wyznaczany jest w pierwszej kolejności przedmiotem decyzji organu rentowego zaskarżonej do sądu ubezpieczeń społecznych, od której wniesiono odwołanie do sądu, a w drugim rzędzie przedmiotem postępowania sądowego, określonego zakresem odwołania od decyzji organu rentowego do sądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 23 listopada 2007 r., II UZ 30/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 54). Należy zaznaczyć też, że w sprawie o wysokość podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne, wartość przedmiotu zaskarżenia równa jest różnicy pomiędzy wysokością składki wskazywaną (zapłaconą) przez odwołującego, a składką należną, ustaloną w zaskarżonej decyzji za sporny okres (postanowienia Sądu Najwyższego: z 6 lutego 2008 r., II UZ 49/07, OSNP 2009 nr 11-12, poz. 162; z 6 maja 2008 r., I PZ 6/08, OSNP 2009 nr 17-18, poz. 232; z 17 kwietnia 2009 r., II UZ 12/09, OSNP 2010 nr 23-24, poz. 301; z 7 kwietnia 2010 r., I UZ 8/10, LEX nr 1620499; z 26 stycznia 2011 r., II UK 190/10, LEX nr 786391; z 24 maja 2012 r., II UZ 16/12, LEX nr 1222163; z 7 listopada 2013 r., II UZ 59/13, LEX nr 1391553; z 14 lutego 2014 r., III UK 77/12, LEX nr 1619107 oraz z 27 lutego 2014 r., II UZ 77/13, LEX nr 1441274). Pogląd ten odnosi się jednak do sytuacji, gdy podstawa wymiaru składek, co prawda jest sporna, w odniesieniu do jakiegoś jej składnika (składników) lub jego wysokości, ale istotą sporu jest wysokość składek wymierzonych od ustalonej przez organ rentowy podstawy ich wymiaru. W takim przypadku wartość przedmiotu zaskarżenia stanowi różnica między wysokością składek zapłaconych, a wysokością składek naliczonych przez organ rentowy w zaskarżonej decyzji. Opisana sytuacja nie zachodzi w rozpoznawanej sprawie, gdyż organ rentowy zaskarżoną decyzją dokonał ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, jednak ani nie naliczył w niej

składek od tak ustalonej podstawy wymiaru, ani nie określił wysokości zobowiązania składkowego. Wartości przedmiotu zaskarżenia nie mogła zatem stanowić różnica pomiędzy wysokością składki naliczonej od podstawy wymiaru wskazywanej przez płatnika, a wysokością ustaloną w zaskarżonej decyzji, skoro decyzja ta nie określała wysokości składek wymierzonych od określonej w niej podstawy ich wymiaru - jak miało to miejsce dopiero na etapie postępowania kasacyjnego. Przedmiotem sporu przeniesionego odwołaniem skarżącej na drogę postępowania sądowego była natomiast różnica między zadeklarowaną przez płatnika podstawą wymiaru składek, a podstawą wymiaru należną według organu rentowego. W judykaturze Sądu Najwyższego ugruntował się pogląd, że w sprawach, w których przedmiotem sporu nie jest wysokość zobowiązania składkowego, ale wysokość samej podstawy wymiaru - wartość przedmiotu zaskarżenia stanowi różnica między zadeklarowaną przez płatnika składek podstawą wymiaru składek, a podstawą wymiaru określoną przez organ rentowy za sporny okres - art. 22 k.p.c. w związku z art. 398² § 1 k.p.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 czerwca 2012 r., II UK 312/11, LEX nr 1235842; z 8 listopada 2013 r., II UZ 61/13, LEX nr 1396417; z 5 maja 2016 r., II UZ 3/16, LEX nr 2052527; z 24 listopada 2016 r., I UZ 41/16, LEX nr 2191449; z 19 kwietnia 2017 r., I UZ 63/16, LEX nr 2309618; z 10 października 2017 r., II UZ 59/17, LEX nr 2397614; z 20 sierpnia 2020 r., III UZ 1/20, LEX nr 3054007 czy z 6 grudnia 2023 r., III UZ 22/23, Legalis nr 3024178). Oznacza to, że w niniejszym przypadku, w którym spór nie dotyczył wysokości zobowiązania składkowego, lecz bezpośrednio wysokości podstawy wymiaru składek, od której będą naliczane także świadczenia z ubezpieczeń społecznych, wartość przedmiotu zaskarżenia wyraża się różnicą między podstawą wymiaru składek przyjętą przez ubezpieczoną oraz płatnika składek, a podstawą wymiaru składek określoną w decyzji organu rentowego, albo za okres 12 miesięcy, albo za okres sporny, jeżeli jest krótszy niż 12 miesięcy - art. 22 k.p.c. w związku z art. 398² § 1 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 marca 2023 r., III UZ 36/22, LEX nr 3567199 i wskazane tam orzecznictwo, a także postanowienie Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2024 r., II UZ 37/24, Legalis nr 3168442).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

DS.

[a.ł]

